

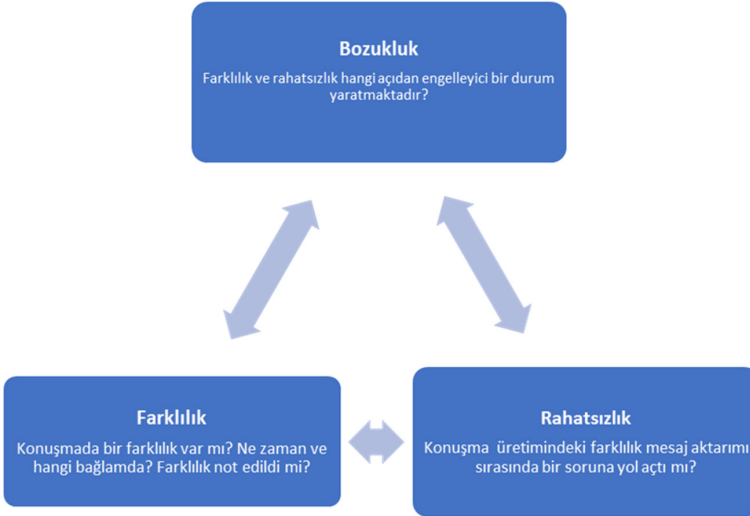
BÖLÜM 2

İletişim Bozukluklarının Değerlendirilmesi

Ayşegül YILMAZ¹

GİRİŞ

İletişim, konuşma ve dil değerlendirmesinin önemli basamaklarından birisi spontan konuşma, öyküleme, konuşma başlatıcıların kullanımı, sohbet ve resim adlandırma gibi yöntemlerle doğal dil örneği almaktır. Bu yöntemlerin her biri çocuğun dil gelişimi hakkında önemli ipuçları sunarken, aynı zamanda seçilecek standart teste karar vermek, müdahale yöntemlerinin belirlenmesi ve müdahalenin etkilerinin değerlendirilebilmesi için de önem taşımaktadır (Şekil 1).

Şekil 1. Bir Konuşma Bozukluğunun Tanımında Yer Alan Komponentler

¹ Öğr. Gör., Tarsus Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü, ylmzysgl@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-1864-6235

Birden fazla dil kullanan bireyleri ifade etmek için çok dilli terimi kullanılmaktadır. Yani, bu terime iki dilli bireyler (iki dil kullananları) ve ikiden fazla dil kullananlar (üç dilli, dört dilli vb.) dahil edilebilmektedir. Dil ve konuşma terapistleri tarafından kullanılan birçok dil değerlendirme aracı tek dilli bir değerlendirme imkanı sunmaktadır. DKTler tarafından kullanılan az sayıda standart test, çok dilli bireylerden normatif veriler sağlar. Ayrıca, bu tür normatif veriler mevcut olsa bile, eldeki çok dilli nüfusun heterojenliği göz önüne alındığında (dili edinme ya da öğrenme yaşı, yaşam tarzı vb), belirli bir dil çiftinde değerlendirilecek kişiyle, dillerin her birindeki göreceli yeterlilikle eşleşen normatif bir grup bulmak zor olacaktır. Testler başka bir dile uyarlanırken yalnızca biçimsel olarak değil, kültürel farklılıklar da uyarlanmalıdır (örneğin, Boston Adlandırma Testindeki çelenk ve çubuk kraker /pretzel gibi). Ayrıca, ortaya çıkan uyarlanmış testin zorluk düzeyi orijinal testinkiyle aynı olmayabilir. Değerlendirilen bireylerin doğru bir resmini elde etmek için tüm dillerinin test edilmesi gerektiği ileri sürülmüştür (9-10). Bu nedenle farklı dillerdeki testlerin karşılaştırılabilirliği önemlidir.

Tüm bunlara ek olarak testi uygulayan kişiyle ilgili kararlar da önemlidir. Tek dilli terapist mi değerlendirmeyi yapmalı yoksa çok dilli terapist mi her birini test etmeli mi soruları ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda çok dilli kişileri çok dilli bir bağlamda test etmek, çok dilli bir kişiyi tek dilli bir bağlamda test etmekten farklı sonuçlar verebilir. Bu nedenle ülkemizdeki değişen sosyokültürel yapı ve çok dillik göz önüne alındığında, değerlendirme araçlarında ve verilen eğitimlerde bunlar da değerlendirilmeli, yeni araç ya da testlerin de geliştirilmesi gerekliliği doğmaktadır.

Kaynaklar

1. Botting N. Narrative as a tool for the assessment of linguistic and pragmatic impairments. *Child Language Teaching and Therapy*; 2002; 18: 1-21.
2. Boudreau DM. Narrative Abilities in Children with Language Impairments. In Paul R (Ed.) *Language Disorders from a Developmental Perspective*. Mahwah NJ: Lawrence Erlbaum Associates; 2007. S. 332-356.
3. Piştav Akmeşe P. Çocuklarda Öykülemenin Gelişimi ve Dilin Değerlendirilmesinde Kullanımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*; 2015; 3(16): 293-305. <https://doi.org/10.1501/Ozlegt>
4. Acarlar F. Türkçe Ediniminde Gelişimsel Özelliklerin Dil Örneği Ölçümleri Açısından İncelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*; 2005; 20(56): 61.
5. Miller JF, Andriacchi K ve Nockerts A. Using language sample analysis to assess spoken language production in adolescents. *Language, speech, and hearing services in schools*; 2016; 47(2): 99-112.
6. Roseberry-McKibbin, C. (2018). Multicultural students with special language needs: Practical strategies for assessment and intervention. Academic Communication Associates.

7. Brice A. Multilingual Language Development. Icinde International encyclopedia of social and behavioral sciences. Ed. Wright JD, 2nd. Elsevier; 2015.
8. Kohnert K, Ebert KD, Pham GT. Language disorders in bilingual children and adults (3rd Ed). Plural Publishing; 2021.
9. Goldstein B. Bilingual Language Development and Disorders in Spanish-English Speakers. Second Edition. Brookes Publishing Company; 2012.
10. Kohnert K. Language disorders in bilingual children and adults. San Diego, CA: Plural; 2008.